

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/22365/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

Kuuloliitto ei kannata esitystä nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan tason laskemisesta. Kuuloliitto korostaa, että nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan tasolla on kuulovammaisten nuorten kannalta erittäin suuri merkitys. Niiden avulla kuulovammaisen nuori on pystynyt muun muassa hankkimaan sellaista koulutusta, joka tukee hänen työllistymismahdollisuuksiaan kuulovammaisena. Kuuloliitto näkee tärkeänä, että sosiaaliturvajärjestelmä tukee kuulovammaisten nuorten kuntoutumisen ja työllistymisen mahdollisuuksia eikä osoita nuoria työkyvyttömyyseläkkeelle.

Esityksen vaikutusarvioinneissa todetaan, että nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan tason laskeminen voi lisätä vammaisten tai osatyökykyisten nuorten työkyvyttömyyseläkeratkaisuja opintoihin hakeutumisen sijaan. Kuuloliitto näkee tämän todellisenä ja todennäköisesti toteutuvana uhkana. Kuuloliitto korostaa, että tälläkin hetkellä osa kuulovammaisista nuorista opiskelee ammatillisena kuntoutuksena korkeakoulututkintoa, jonka avulla heillä on paremmat mahdollisuudet työllistyä kuulovamman kanssa. Moni nuori on sanonut, että ilman kuntoutusrahaa oman tilanteen ja tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksien parantaminen koulutuksen avulla ei olisi mahdollista.

Vaikka nuorten kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan taso on opintoetuuksiin nähden suurempi, on huomattava se, että kuntoutusrahaa saavilla henkilöillä, kuten nuorilla kuulovammaisilla, ei ole samanlaisia mahdollisuuksia työllistyä opintojen ohella kuin vammattomilla ihmisillä. Ylipäätään kuulovammaiset kokevat syrjintää työllistymisessä. Lisäksi kuulovammaan liittyy voimia kuluttavaa pinnistelyä, jota voi aiheuttaa esimerkiksi opiskelu esteellisissä tiloissa. Pahimmillaan pinnistely uhkaa opiskelu- ja työkykyä. Panostamalla nuorten vammaisten opiskelumahdollisuuksiin ammatillisena kuntoutuksena, hallitus tukee omaa tavoitettaan saada kaikki työkäiset työelämään.

Kuuloliitto näkee hyvänä, että esityksessä on tehty vammaisvaikutusten arviointia. Kuuloliitto toivoo, että jatkossa jokaisessa vammaisia henkilöitä koskevassa hallituksen esityksessä on vastaava vammaisvaikutusten arviointi. Toisaalta Kuuloliitto yhtyy Näkövammaisten liiton lausunnossa olevaan ihmetykseen siitä, että työmarkkinajärjestöille on järjestetty kuulemistilaisuus esityksestä, mutta vammaisjärjestöille ei ole järjestetty vastaavaa tilaisuutta. Kuulemistilaisuus olisi pitänyt järjestää myös vammaisjärjestöille.